

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา และ (3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

การดำเนินการวิจัย กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกกล่าวเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

ตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1.1 ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคัมศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากเอกสารต่าง ๆ แล้วนำมาสังเคราะห์และพัฒนารอบความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ผู้วิจัยนำรอบความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารในข้อที่ 2.1 ไปจัดทำเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยการถาม 3 รอบ และใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับ คือ

1) **แบบสอบถามฉบับที่ 1** เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเป็นการระดมสมองของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน โดยผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากเอกสารต่าง ๆ แล้วกำหนดกรอบของคุณลักษณะออกเป็น 3 ด้าน คือ

ก. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้

ข. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทักษะกระบวนการ

ค. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น โดยกำหนดรายละเอียดของคุณลักษณะแต่ละด้าน เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ระดมสมองโดยการแสดงความคิดเห็นในคุณลักษณะแต่ละด้านแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน

2) **แบบสอบถามฉบับที่ 2** เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน ที่ได้จากการระดมความคิดในแบบสอบถามรอบที่ 1 มาประมวลความคิดเห็นและเรียบเรียงข้อความคุณลักษณะในแต่ละด้าน แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบ โดยให้น้ำหนักความเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน

3) **แบบสอบถามฉบับที่ 3** เป็นแบบสอบถามที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ได้ มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ แล้วสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า โดยใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐานและช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ตอบมาในแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบที่ได้แสดงไปแล้วในแบบสอบถามฉบับที่ 2 และเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทราบความคิดเห็นของตนเอง ว่าแตกต่างไปจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเพียงใด

ในการตอบรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอาจจะเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หรือจะยืนยันคำตอบเดิมที่ได้ตอบไว้ในแบบสอบถามฉบับที่ 2 ก็ได้ และให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลของการแสดงความคิดเห็น ถ้าปรากฏว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่นอกช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

1) การส่งแบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน โดยส่งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น แล้วส่งคำตอบมายังผู้วิจัยทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน

เมื่อได้คำตอบครบทั้ง 17 คนแล้ว ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็น และประมวลความคิดเห็นเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 2 ต่อไป

2) การส่งแบบสอบถามฉบับที่ 2 เมื่อได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามในรอบแรกแล้ว นำมาเรียบเรียงจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ โดยส่งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน เมื่อ

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นแล้ว ได้ส่งคำตอบกลับมายังผู้วิจัย โดยทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เช่นกัน

3) การส่งแบบสอบถามฉบับที่ 3 หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้นำคำตอบมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 3 และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ โดยส่งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบที่ได้แสดงไปแล้วจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญได้ส่งคำตอบในแบบสอบถามฉบับที่ 3 ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ โดยวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วแปลผลดังนี้

1) แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

2) ค่ามัธยฐาน ที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน มากกว่า 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมมาก

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสม
ปานกลาง

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมน้อย

ค่ามัธยฐาน น้อยกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมน้อย
ที่สุดหรือไม่เหมาะสม

3) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1

ถ้าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อใดได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้อนั้นสอดคล้องกัน และถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้อนั้น ไม่สอดคล้องกัน

ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในด้านมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มาสรุปเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยถือเอาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่อยู่ในพิสัยที่ยอมรับได้ คือ มัธยฐานต้องไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ต้องไม่สูงกว่า 1.50 ถ้าค่าใดค่าหนึ่งไม่อยู่ในพิสัย ผู้วิจัยจะตัดทิ้งไป คือ ไม่ยอมรับ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ

1) มัธยฐาน สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความ มีดังนี้

$$\text{มัธยฐาน} = L + i \left(\frac{\frac{n}{2} - F_1}{F_2} \right)$$

เมื่อ L คือ ขีดจำกัดล่างของอันดับคะแนนที่มีมัธยฐานอยู่

i คือ อันตรภาคชั้นคะแนน

n คือ จำนวนข้อมูล

F_1 คือ ความถี่สะสมก่อนถึงชั้นคะแนนขอบเขตต่ำสุดของชั้นที่มีมัธยฐานตกอยู่

F_2 คือ ความถี่ของคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

2) พิสัยระหว่างควอไทล์ สูตรที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้ คือ

$$\text{พิสัยระหว่างควอไทล์} = Q_3 - Q_1$$

$$Q_1 = L + i \left(\frac{\frac{n}{4} - F_1}{F_2} \right)$$

$$Q_3 = L + i \left(\frac{\frac{3n}{4} - F_1}{F_2} \right)$$

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

2. การผลิตเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคัมศึกษา

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคัมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

2) แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคัมศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

- 1) รายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากเอกสารต่าง ๆ
- 3) กรอบความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็น
- 4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
- 5) ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 6) แนวทางการบูรณาการ
- 7) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี
- 8) แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบ รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร มาร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน เริ่มจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นประกอบกิจกรรม และขั้นสรุปบทเรียน

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน และการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา จัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มี 5 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมระดับมากที่สุด เหมาะสมระดับมาก เหมาะสมระดับปานกลาง เหมาะสมระดับน้อย และเหมาะสมระดับน้อยที่สุด และในแบบสอบถามมีส่วนที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ

1.3 การรวบรวมข้อมูล

เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคัมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ทำการประเมินและให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคัมศึกษา

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้ประเมินรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การผลิตเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารหรือคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครูสังคัมศึกษานำไปขยายผลในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาของตน

ในส่วนของการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบที่ได้พัฒนามาแล้วนั้น ผู้วิจัยจัดทำเป็นชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำเป็นชุดฝึกอบรมทางไกล เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ผ่านสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย สื่อหลักคือ ประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อเสริม คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการอบรมแบบเผชิญหน้า โดยวิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติมและให้ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมเติมเต็มให้การฝึกอบรมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อหลักเป็นส่วนใหญ่ และเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจจากสื่อเสริมอีกทางหนึ่ง การใช้วิธีการฝึกอบรมทางไกลจะช่วยพัฒนาบุคลากรได้จำนวน

มาก ไม่จำกัดสถานที่ และยังใช้ระยะเวลาสั้นในการอบรมอีกด้วย ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลขึ้นเพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะครูสังกัดศึกษาใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามรูปแบบที่ได้พัฒนาไว้แล้วข้างต้น

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังกัดศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบประสิทธิภาพขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Try Out) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประชากร คือ ครูสังกัดศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน และเขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน รวมทั้ง 2 เขต จำนวน 125 โรงเรียน สำหรับขั้นทดลองใช้เบื้องต้นของการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังกัดศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มร้อยละ 25 ในแต่ละเขต จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจำนวนโรงเรียน ดังนี้

เขต 1 จำนวน 17 โรงเรียน

เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน

แต่ละโรงเรียนในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโรงเรียนละ 1 คน ได้จำนวนครู 32 คนแล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองใช้เบื้องต้น ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน
- กลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน
- กลุ่มตัวอย่างแบบสนาม จำนวน 20 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังกัดศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีขั้นตอนการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล ดังนี้

1) นำรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา มาจัดทำชุดฝึกอบรมทางไกล

2) นำรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดการจัดทำชุดฝึกอบรมทางไกล

3) ผลิชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุดฝึกอบรมทางไกลประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริม

สื่อหลัก คือ ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่

ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย

- รายละเอียดชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ ชื่อชุดฝึกอบรมทางไกล คำอธิบายชุดฝึกอบรมทางไกล วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรมทางไกล รายชื่อหน่วยของชุดฝึกอบรมทางไกล

- วิธีการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ การเตรียมตัวเพื่อศึกษาด้วยตนเอง และวิธีการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล เนื้อหาสาระที่ใช้ในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยจำนวนหน่วย 5 หน่วย โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

หน่วยที่ 1 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 2 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 3 แนวทางการบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หน่วยที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 5 การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย

- บันทึกสาระสังเขป
- กิจกรรมระหว่างเรียน
- สื่อการเรียนการสอน
- การประเมินผลก่อนและหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล

สื่อเสริม ได้แก่ สื่อปฏิสัมพันธ์ เป็นการอบรมแบบเผชิญหน้า โดยวิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติมและให้ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเสริมเติมเต็มให้การฝึกอบรมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการอบรมประมาณ 2 วัน

4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมนตรี เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกอบรม โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบชุดฝึกอบรมในด้านความตรงตามเนื้อหาสาระและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

5) ปรับปรุงและแก้ไขชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมนตรี เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 การรวบรวมข้อมูล

การทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมนตรี เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout)

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมนตรี เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ

การทดสอบแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างมาประชุมเพื่อชี้แจงถึงวิธีการฝึกอบรมแบบทางไกล และให้เวลาในการศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ประมาณ 2 สัปดาห์ และเมื่อศึกษาแล้วได้นัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างมาประชุมเพื่อรายงานผลการศึกษา และให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อสังเกตที่ควรปรับปรุงของชุดฝึกอบรมทางไกล ๑

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อวิเคราะห์แล้ว นำมาปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ โดยนำส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบด้วย

การทดสอบแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ตามข้อสังเกตของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบแบบเดี่ยวแล้ว ผู้วิจัยได้นัดหมายกลุ่มตัวอย่างอีก 9 คน เพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ แบบกลุ่ม โดยให้มาประชุมเพื่อชี้แจงถึงวิธีการฝึกอบรมแบบทางไกล และให้เวลาในการศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ประมาณ 2 สัปดาห์ และเมื่อศึกษาแล้วได้นัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างมาประชุมเพื่อรายงานผลการศึกษา และให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อสังเกตที่ควรปรับปรุงของชุดฝึกอบรมทางไกล ๑

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อวิเคราะห์แล้ว นำมาปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ โดยนำส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบด้วย

การทดสอบแบบสนาม จำนวน 20 คน เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ตามข้อสังเกตของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบแบบกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้นัดหมายกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 20 คน เพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ แบบสนาม โดยให้มาประชุมเพื่อชี้แจงถึงวิธีการฝึกอบรมแบบทางไกล และให้เวลาในการศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ประมาณ 2 สัปดาห์ และเมื่อศึกษาแล้วได้นัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างมาประชุมเพื่อรายงานผลการศึกษา และให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อสังเกตที่ควรปรับปรุงของชุดฝึกอบรม

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ ตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อวิเคราะห์แล้ว นำมาปรับปรุงชุดฝึกอบรมทางไกล โดยนำส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของครูผู้สอนมาเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบด้วย

เมื่อการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สิ้นสุดลง ชุดฝึกอบรมทางไกล ๑ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ดังข้อมูลที่แสดงไว้ในบทที่ 4

สำหรับการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลเป็น 80/80 นั้น เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์ เป็นการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่ของพฤติกรรมต่อเนื่องหรือกระบวนการ (Evaluation of Process – E₁) คือ พิจารณาจากผลของการประกอบกิจกรรมระหว่างเรียนจากประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการนำผลของการตอบมาให้คะแนนเปรียบเทียบกับประเมินผลลัพธ์ (Evaluation of Products – E₂) คือ พิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ตั้งไว้ คือ E₁/E₂ = 80/80 หรือ 75/75 สำหรับเนื้อหาที่เป็นด้านเจตพิสัยหรือทักษะพิสัย การ

ยอมรับประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลไม่ควรต่ำหรือสูงกว่า $\pm 2.5\%$ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ วาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540: 210 - 213)

ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกล เน้นเนื้อหาด้านพุทธิพิสัยในสัดส่วนที่มากกว่าด้านเจตพิสัยและทักษะพิสัย จึงได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เป็น 80/80

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 ขั้นตอน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนามตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2540 : 211) ดังนี้

การหาค่า E_1 ใช้สูตร

$$E_1 = \frac{\sum x}{\frac{N}{A}} \times 100$$

E_1 = ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเป็นร้อยละจากแบบฝึกปฏิบัติ

$\sum X$ = คะแนนรวมของกิจกรรมหรืองานทุกชิ้นที่ผู้เรียนทำ ได้ถูกต้อง

A = คะแนนเต็มของกิจกรรมหรืองานทุกชิ้นที่นำมาประเมิน

N = จำนวนผู้เรียน (กลุ่มตัวอย่าง)

การหาค่า E_2 ใช้สูตร

$$E_2 = \frac{\sum f}{\frac{N}{B}} \times 100$$

E_2 = ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็นร้อยละจากแบบประเมินหลังเรียน

$\sum f$ = คะแนนรวมของการประเมินหลังเรียน

B = คะแนนเต็มของการประเมินหลังเรียน

N = จำนวนผู้เรียน (กลุ่มตัวอย่าง)

ตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละภาค โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 กำหนดภาคที่ทำการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

1.2.2 แต่ละภาคได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

ก. เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย

ข. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ค. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (จังหวัดสิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง และชัยนาท)

ง. เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระนอง

1.3 แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ได้สุ่มโรงเรียนที่มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.3.1 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) โรงเรียนเทศบาล 1 เวียงเชียงแสน โรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ โรงเรียนเทศบาลตำบลแม่คำ โรงเรียนเทศบาลตำบลบ้านแซว โรงเรียนเทศบาล 2 วัดป่ายาง และโรงเรียน อบต. ศรีคำ (บ้านเวียงสา)

1.3.2 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาโนน โรงเรียนบ้านน้ำคำ โรงเรียนโนนคำคือ จตุราษฎร์วิทยา โรงเรียนบ้านกุดเมืองฮาม โรงเรียนบ้านโพนคือ

โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ โรงเรียนบ้านตาอุด โรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล โรงเรียนบ้านบึงหมอก

1.3.3 เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 5 (จังหวัดสิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง และ ชัยนาท) ได้แก่ โรงเรียนบางระจันวิทยา โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม โรงเรียนศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา โรงเรียนสิงห์บุรี โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา โรงเรียนศรีวินิตวิทยาคม โรงเรียนป่าโมกข์วิทยาคม โรงเรียนบ้านเป็งวิทยา โรงเรียนขุนรามวิทยา โรงเรียนโคกคูมวิทยา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม โรงเรียนหัวไผ่พิทยาคม โรงเรียนสรรพวิทยาคม โรงเรียนหันคาพิทยาคม โรงเรียนวัดสิงห์ โรงเรียนอินทร์บุรี โรงเรียน โพธิ์ทอง “จินดามณี” โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร โรงเรียนวิเศษไชยชาญ และโรงเรียนศรี สโมสรวทยา

1.3.4 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระนอง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดอู่ปันทาราม

1.4 แต่ละโรงเรียน ได้ส่งตัวอย่างครูสังคัมศึกษาและครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.4.1 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แก่ (จำนวน 30 คน)

- 1) โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) จำนวน 15 คน
- 2) โรงเรียนเทศบาล 1 เวียงเชียงแสน จำนวน 3 คน
- 3) โรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ จำนวน 2 คน
- 4) โรงเรียนเทศบาลตำบลแม่คำ จำนวน 2 คน
- 5) โรงเรียนเทศบาลตำบลบ้านแซว จำนวน 3 คน
- 6) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดป่ายาง จำนวน 2 คน
- 7) โรงเรียน อบต. ศรีคำ (บ้านเวียงสา) จำนวน 3 คน

1.4.2 จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ (รวมจำนวน 30 คน)

- 1) โรงเรียนบ้านนาโนน จำนวน 7 คน
- 2) โรงเรียนบ้านน้ำคำ จำนวน 1 คน
- 3) โรงเรียนโนนคำต้อ จตุราษฎร์วิทยา จำนวน 1 คน
- 4) โรงเรียนบ้านกุดเมืองสาม จำนวน 2 คน
- 5) โรงเรียนบ้านโพนค้อ จำนวน 3 คน
- 6) โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ จำนวน 1 คน
- 7) โรงเรียนบ้านตาอุด จำนวน 1 คน
- 8) โรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล จำนวน 1 คน
- 9) โรงเรียนบ้านโคกระเวียง จำนวน 2 คน

- 10) โรงเรียนบ้านบึงหมอก จำนวน 3 คน
- 11) โรงเรียนบ้านโพธิ์โนนจานอีตอก จำนวน 2 คน
- 12) โรงเรียนบ้านกันจาน จำนวน 2 คน
- 13) โรงเรียนบ้านหนองโ้ง จำนวน 2 คน
- 14) โรงเรียนบ้านโพธิ์กระสังข์ จำนวน 1 คน
- 15) โรงเรียนบ้านไฮเลิงจำนวน 1 คน

1.4.3 จังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ (รวมจำนวน 30 คน)

- 1) โรงเรียนบางระจันวิทยา จำนวน 2 คน
- 2) โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม จำนวน 1 คน
- 3) โรงเรียนศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา จำนวน 2 คน
- 4) โรงเรียนสิงห์บุรี จำนวน 2 คน
- 5) โรงเรียนบ้านหมีวิทยา จำนวน 2 คน
- 6) โรงเรียนศรีวินิตวิทยาคม จำนวน 2 คน
- 7) โรงเรียนป่าโมกซ์วิทยาภูมิ จำนวน 2 คน
- 8) โรงเรียนบ้านเป็งวิทยา จำนวน 1 คน
- 9) โรงเรียนขุนรามวิทยา จำนวน 1 คน
- 10) โรงเรียนโคกตูมวิทยา จำนวน 1 คน
- 11) โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จำนวน 2 คน
- 12) โรงเรียนหัวไผ่พิทยาคม จำนวน 1 คน
- 13) โรงเรียนสรรพพิทยาคม จำนวน 2 คน
- 14) โรงเรียนหันคาพิทยาคม จำนวน 1 คน
- 15) โรงเรียนวัดสิงห์ จำนวน 1 คน
- 16) โรงเรียนอินทร์บุรี จำนวน 2 คน
- 17) โรงเรียนโพธิ์ทอง “จินดาภิเษก” จำนวน 1 คน
- 18) โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร จำนวน 1 คน
- 19) โรงเรียนวิเศษไชยชาญ จำนวน 1 คน
- 20) โรงเรียนศรีสโมสรวิทยา จำนวน 2 คน

1.4.4 จังหวัดระนอง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลอุปถัมภ์ธรรม จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้แสดงความคิดเห็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด ระดับความเหมาะสมมาก ระดับความเหมาะสมปานกลาง ระดับความเหมาะสมน้อย และระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นข้อสอบแบบคู่ขนาน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมทางไกลและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมทางไกล ฉบับละ 30 ข้อ ข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก

นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง ของแต่ละตอน ของแต่ละหน่วย โดยให้แสดงความคิดเห็นใน 5 ระดับ

ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด ระดับความเหมาะสมมาก ระดับความเหมาะสมปานกลาง ระดับความเหมาะสมน้อย และระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) เมื่อได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้จัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผ่านการทดลองประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 แล้ว ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเอกสารประกอบการฝึกอบรม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 4 แห่ง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. จัดส่งรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กลุ่มตัวอย่างไปศึกษาเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

2. จัดการฝึกอบรมในส่วนของสื่อเสริม คือ การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า โดยมีระยะเวลาการฝึกอบรม 2 วัน เพื่อเสริมเติมเต็มการฝึกอบรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการทดลองในสถานการณ์จริง ดังนี้

2.1 เปิดการฝึกอบรม พร้อมชี้แจงรายละเอียดของ โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคมศึกษา

2.2 กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนการฝึกอบรม

2.3 วิทยากรบรรยายเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไปนี้

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

2) แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) การบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5) แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 แบ่งกลุ่มย่อย และให้แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติกิจกรรม ต่อไปนี้

1) อภิปรายคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำเสนอในกลุ่มใหญ่

2) วางแผนและออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี 1 ลักษณะ และเลือกสาระ 1 สาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 ประชุมรวม โดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

2.6 กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังการฝึกอบรม

2.7 กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการเสนอเนื้อหาในแต่ละเรื่อง แต่ละตอน และแต่ละหน่วยของชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.8 ปิดการฝึกอบรม

3.2 ขั้นการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) ผู้วิจัยพิจารณาจากคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมในชั้นทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานการณ์จริง

2) ผู้วิจัยพิจารณาคะแนนจากการแสดงความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ความคิดเห็น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent)

4.3 ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ความคิดเห็น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

